

Posudek vedoucího bakalářské práce – akademický rok 2018/2019

Autor: Štěpánka Jarešová **Forma studia:** denní **Obor:** Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název práce: Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Jičín

Vedoucí BP: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Oponent BP: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Bakalářská práce Štěpánky Jarešové je zaměřena na inventarizaci šlechtických znaků dochovaných na stavebních památkách ve východočeském okrese Jičín. Vznikla v mém semináři společně s několika dalšími pracemi vázanými k erbovním nálezům v dalších českých okresech. Autorka se současně snaží osvětlit širší historické, heraldické a stavební souvislosti jednotlivých nalezených znaků. Podařilo se jí nalézt a určit většinu znaků na kulturních a stavebních památkách vyskytujících se ve 29 obcích jičínského okresu. Z hlediska počtu nálezů vede město Miletín (6), následují Holovousy (5) a dále Jičín a Staré Hrady (vždy 4 nálezy); čtyři další obce mají po třech dochovaných znacích. Nalezené znaky, které autorka popisuje a které také obrazově v práci dokládá, jsou výsledkem provedeného terénního výzkumu. Prvotní orientaci sice poskytla odborná literatura a její studium, ale vzniklý nálezový soubor a jeho obrazová dokumentace je především zásluhou autorky.

Práce Štěpánky Jarešové je členěna podle geografického principu, obce s dochovanými nálezy jsou řazeny abecedně do podoby samostatných kapitol. V kapitolách postupuje autorka podle jednotného schématu – lokalita – stavební památka – šlechtický rod a jeho znak – znakový nález. Řazení, které je poněkud odlišné od podoby uplatněné v ostatních pracích, lze sice akceptovat, ale jeho uplatněním vzniká dojem jisté nepřehlednosti. Přispívá k tomu nedostatečné oddělení jednotlivých položek, ale i fakt, že autorka historii obce, stavební památky, rodu a popis jeho znaku nechává volně pod názvem obce, což je možné, avšak v případě, že v obci je více památek a tedy i více nálezů, už se jednotlivé vazby rozvolňují. Texty jsou jinak přehledné, i když v případě dějin některých obcí relativně dlouhé, takže zaplavují čtenáře zbytečnou faktografií. Kromě toho mám ještě několik dílčích výhrad.

1/ V několika případech chybí texty k rodům, jejichž znak je součástí aliančního znaku (ss. 18, 36, 42).

2/ U některých textů k historii obcí či měst, ale i historie rodů se výklad opírá o jednu odbornou práci, někdy dokonce práci nehistorickou, ve výkladu se potom objevují nepřesnosti.

3/ U některých nálezů není popis úplný nebo nepřesný (s. 18 – barokní koruna, správně baronská a naopak na s. 68 místo baronské koruny má být správně heraldická koruna; s. 56 – není zmíněna hraběcí koruna; s. 65 – není zmíněna knížecí koruna ve štítě; s. 79 – nejasní nositelé – znaky jsou přisouzeny jen rodům; a řada dalších na ss. 21, 67, 77, 88, 92).

4/ V ojedinělých případech nejsou vysvětleny příčiny výskytu určitého znaku.

5/ Objevují se věcné nesprávnosti (s. 34 – orebitský klášter; budova přestavěna na zámek v roce 1433; Jan Humprecht Černín nemohl zdědit zámek Humprecht, když byl jeho stavebníkem).

Bakalářská práce je doplněna úvodem, který obsahuje vymezení všech cílů výzkumu, popis sledovaného okresu a přehled základní literatury. Závěr práce se zaměřuje především na zhodnocení zastoupení rodů v nalezených znacích, kdy základní číselný údaj zaznamenává 62 znaků a 45 rodů a výrazný počet aliančních znaků (21) s dominantním zastoupením dvojice rodů Šliků a Kolovratů. Dále se zaměřuje na časové zařazení nálezů. K tomu přináší tabulka číselných údajů o počtu znaků v jednotlivých obdobích (absolutním i relativním). Je poněkud nelogické, že 16. století je jediné, které je bráno za dílčí etapu, další století jsou už spojována

(17. – 18. století; 19. – 20. století). Zajímavé je zjištění o vysoké četnosti výskytu erbu hrabat Šliků (u jména autorka nepoužívá stejný pravopis, kromě Šlik i Schlik na s. 51–52), částečně i Kinských a Kolovratů. Naopak v kraji Albrechta z Valdštejna se dochovaly jen dva valdštejnské znaky. Na konci závěru je zhodnocen počet nálezů ve vztahu k použitému materiálu a kruhový graf hodnotící kvantitativní zastoupení znaků, avšak ne podle systémově určeného kritéria. Podoba znakových nálezů nebyla z hlediska jejich kompletnosti (erb s veškerou heraldickou výbavou versus znak pouze v podobě štítu a koruny) provedena.

Seznam odborné literatury je poměrně dostačující. Obsahuje soudobé a tedy i dostupné heraldicko-genealogické práce, dále práce uměnovědné a regionální. Ne všechny byly však důsledně využívány. Postrádám také Sedláckovy Hrady a práci K. Kuči o českých městech a městečkách. Dále práce obsahuje rozsáhlý soubor obrazových příloh s fotografiemi nalezených erbů a s mapami okresu se zachycením příslušné obce (110 položek). Orientaci v přílohách umožňuje seznam obrázků, číselné označení je také důsledně vloženo do textu. Některé z fotografických obrázků zdařile prezentují kulturní a estetickou kvalitu erbovnických památek. Škoda, že se autorka nepokusila o umělecké zhodnocení zachovalých znaků, zvláště když píše o vlivu Šlikovského rodu na kulturní podobu krajiny i o tom, proč své znaky nechali umísťovat na různých budovách jako doklad své moci.

Součástí práce jsou také dvě tabulky a tři mapy, oba typy příloh mají i své samostatné seznamy. Tabulky výrazně zpřehledňují zkoumaný terén. První shrnuje inventarizaci základní materie – uvádí přehled obcí okresu se zachycením dochovaných památek a znakových nálezů a jejich počtu v lokalitě. Druhá poskytuje přehled rodů, jejichž znaky se na památkách zachovaly, mohla však být doplněna o počet znakových nálezů, které jednotlivé rody zanechaly. Tři mapy zpřehledňují výskyt znaků v prostoru v konkrétních časových fázích, stanovených podle století. Oba typy příloh jsou vhodným doplněním závěru.

Stylistická a gramatická úroveň textu má řadu nedostatků. Menší vadou je občasné kolísání v čase (bezdůvodné používání přítomného času), častěji se objevují stylistické nejasnosti, někdy vedoucí až k úsměvnému výsledku (ss. 43, 53, 55, 66, 70, 76, 78, 81) i gramatické chyby různé charakteru. Jde o používání velkých písmen uprostřed věty (s. 16 – Němečtí rytíři; s. 25 – z Lucemburského rodu; s. 81 – Šlikovský znak; s. 89 – Miletínské panství; s. 95 – biskup Pražský; s. 97 – Bechyňská větev), nesprávně kladené čárky ve větě (ss. 20, 25, 27); naopak chybějící čárky před důsledkovou spojkou a to (ss. 64, 82, 97); špatné pádové kocovky (nesprávně psy v 1. p. mn. č.), i/y ve vyjmenovaných slovech (s. 78 – přibil). Malé písmeno v názvu státu (české království – s. 82); řada překlepů ve jménech rodů nebo míst (ss. 16, 26, 40, 66, 82). Jazyková redakce nebyla tedy před odevzdáním práce provedena vůbec nebo v dostatečné míře.

Přes početné výtky mohu v práci ocenit systematickosti průzkumu terénu, jehož rozsah si z hlediska počtu nálezových míst vynucoval značné množství času, pozornosti i finančních nákladů, a také poctivou snahu zadané téma co nejlépe zpracovat. Štěpánka Jarešová zvládla nároky kladené na závěrečnou práci v bakalářském studijním oboru Presentace a ochrana kulturního dědictví, a proto doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě. Práci hodnotím stupněm

V Praze 27. května 2019

prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.